

WYDZIAŁ III

Krajowi

Kazimierz Grotowski **26 I 1930–23 VII 2017**

Prof. Kazimierz Grotowski urodził się w Rzeszowie w roku 1930, w Rzeszowie też, w roku 1948, ukończył gimnazjum. W tym samym roku podjął studia fizyki na Uniwersytecie Jagiellońskim. Długa i owocna kariera naukowa i dydaktyczna prof. Grotowskiego zaczęła się już pod koniec drugiego roku studiów, gdy w 1950 r. prof. Niewodniczański zaproponował mu stanowisko zastępcy asystenta. W Instytucie Fizyki UJ pracował aż do emerytury, w latach 1996–1999 był jego dyrektorem. W latach 1957–2002 pracował także w Instytucie Fizyki Jądrowej.

Pracę doktorską obronił w roku 1958, w 1963 uzyskał stopień doktora habilitowanego, nominację na profesora nadzwyczajnego otrzymał w roku 1971, tytuł profesora zwyczajnego w roku 1977. W Polskiej Akademii Umiejętności, której członkiem był od roku 1992, był wieloletnim przewodniczącym Komisji Astrofizyki. Był też, w latach 1975–1977, prezesem krakowskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Fizycznego, należał także do Europejskiego Towarzystwa Fizycznego i Amerykańskiego Towarzystwa Fizycznego.

Fizyka była jego wielką pasją, lubił mówić, że „fizyka jest wspaniałą przygodą”. Napisał kiedyś, że interesowały go przede wszystkim reakcje jądrowe, specjalizował się w konstrukcji rozmaitych typów detektorów i mierników energii promieniowania. Był jednym z odkrywców efektu glorii fal de Broglie’a materii oraz anomalii w rozpraszaniu wstecznym cząstek alfa – badania te przeprowadzone były na cyklotronie U-120 w IFJ PAN. Przez lata zajmował się fizyką zderzeń ciężkich jonów w obszarze niskich i pośrednich energii. Związane z tym eksperymenty przeprowadzał na całym świecie.

Najważniejsze i najbardziej znane publikacje prof. Grotowskiego to *Elastic and inelastic-scattering of alpha-particles from Ca-40, Ca-44 over a broad range of energies and angles* (Phys. Rev. C **18**, 1237 (1978)), *Charged particle densities from Au plus Au collisions at root S-NN = 130 GeV* (Phys. Lett. B **523**, 227 (2001)), *Rapidity dependence of antiproton-to-proton ratios in Au+Au collisions at root s(NN)=130 GeV* (Phys. Rev. Lett. **87**, 112305 (2001)).

Drugą wielką pasją Kazimierza Grotowskiego były góry. Szedł tu śladami – między innymi – Mariana Smoluchowskiego, o którego alpejskiej, tatrzańskiej i narciarskiej działalności wielokrotnie pisał. Potrafił łączyć obie te pasje: „pamięć o zanieczyszczeniach Ziemi zachowana jest w kolejnych warstwach lodowca, gdzie te zanieczyszczenia są odkładane. Brałem udział w dwóch ekspedycjach pobierających próbki w szczelinach lodowców. Jednej w nepalskich Himalajach, a drugiej w Alpach”.

Tatry, z kolei, to przede wszystkim były jaskinie: jak pisał, „zimą pierwszeństwo miały wyprawy do tatrzańskich jaskiń”. Był członkiem Klubu Grotołazów, nieformalnego wówczas stowarzyszenia studentów i młodych naukowców, założonego w Krakowie 22 II 1950 w celu zorganizowanej eksploracji i badania jaskiń w Polsce i za granicą, przekształconego w 1957 r. w Sekcję Tatarnictwa Jaskiniowego krakowskiego Klubu Wysokogórskiego. Warto dodać, iż inicjatorem i prezesem Klubu był Kazimierz Kowalski, późniejszy prezes Polskiej Akademii Umiejętności.

W latach 50. Grotowski był czynnym uczestnikiem – między innymi jako pletwonurek – wielu wypraw Klubu Grotołazów do jaskiń w Polsce, Słowacji i Bułgarii. W wyprawach tych odkryto wiele nowych jaskiń, nowych ciągów w znanych wcześniej jaskiniach, a także żyjące tam nowe gatunki skorupiaka i wirka.

Zmarł w roku 2017, jest pochowany na cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

Andrzej Fuliński